

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

3. Demonstrationes aliæ expendantur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

quia à nobis cognoscitur, vel coniecturaliter, vel certo iuxta medijs existentis actu, vel coniecturaliter, vel certam moraliter, aut physice, aut metaphysice connexionem cum eius pro illa posteriori duratione existentia: ergo in se habet capacitatem ut intrinsecam terminet sui cognitionem. Probat consequenter: quia, nisi haberet in se intrinsecam capacitatem, ut terminaret materialiter, & pure terminatiue cognitionem, nihil aliud posset esse medium determinans intellectum ad illius cognitionem, siue certam physice, aut metaphysice, aut moraliter, imo neque coniecturaliter: esset enim determinatiuum ad cognitionem impossibilem, cum sit impossibilis cognitio potentie de obiecto de se incapaci seu non capaci terminandi illam, ac proinde non attingibilem ab eiusmodi potentia. Hinc nihil potest esse determinatiuum auditus, ut percipiat colorem, neque visus, ut eliciat visionem circa sonum, vel relationem coloris transcendentealem ad Deum: quia eiusmodi obiecta aptitudinem, & capacitatem obiectiuam non habent, ut sint obiecta, pure adhuc terminatiua, cognitionum eorum. Iam vero, si habet in se capacitatem intrinsecam, seu veritatem obiectiuam futurum contingens, uti habere demonstrauimus: euidens etiam est à Deo omniscio cognosci, atque eius omniscientie materialiter terminum esse; licet determinatiuum eius non sit, de quo postea: nunc enim esse terminum, ad quem representandum diuina scientia siue absque alio medio ac determinatiuo, siue illo intercedente extendatur, solummodo demonstrandum suscepimus.

CERTAMEN III.

Demonstrationes alie expenduntur.

1. **D**emonstratur tertio: quia absolute actualis absentia absolute existentie, & determinationis, quæ tamen absolute aliquando sunt, non extrahit contingens à sphaera obiectiue cognoscibilitatis, siue à veritate obiectiua intellectualis cognitionis: atqui Dei scientia totam permeat, exhaustitque representationem sua formali sphaeram cognoscibilitatis, seu veritatis obiectiue; ergo ad omne abscis, est non determinatum absolute actu, extenditur, ac terminatur scientia diuina: dummodo pro aliqua duratione eius existentia, & determinatio sit: atqui futuri contingens, licet actualis existentia, & determinatio, non sit, est tamen pro aliqua duratione: ergo ad illud representationem sua formali representandum diuina scientia extenditur. Antecedens probatur primo: quia obiectum non esse in loco, in quo habetur cognitio, dum modo alicubi, siue ante, siue retro absolute sit, non extrahit illud à sphaera obiectiue cognoscibilitatis, & veritatis; ergo, quod nunc absolute non sit, dummodo aliquando sit, non extrahet illud à sphaera eadem. Secundo probatur, quia præteritum absolute actualiter non est; quia tamen pro aliqua duratione est cognoscibile obiectiue absolute, siue intra sphaeram obiectiue cognoscibilitatis, & veritatis est. Tertio probatur à priori idem antecedens: quia pura veritas, siue cognoscibilitas obiectiua, & capacitas terminandi sui cognitionem, non importat aliquid actiuitatis, seu physice causalitatis, materialis, formalis, aut efficientis in cognitionem, ad quam simultanea terminatiui, siue localis, siue temporaria coexistentia obiecti cum cognitione opus sit; licet saepe obiecta respectu potentiarum creaturarum, & cognitionum, maxime sensibilibus, etiam habeant physicum influxum, & actiuam determinationem; quæ respectu diuinæ scientiæ in nullo obiecto creato esse potest.

2. Hæc loco citato circa finem, licet rationem hanc à priori non retigerit, tamen secundam Antecedentis primi probationem argumento à paritate sibi opposuit præteritorum contingentium cognitionis diuinæ ad eandem futurorum contingentium, diuinam etiam, cognitionem: cui respondet primo: negando adeo præteritorum cognitionem euidenter esse, quia id solum, quod actu absolute est cognosci à Deo euidens est; sed certe eadem euidens, saltem moralis, qua animi immortalitas demonstratur ex futuro necessario premio ac supplicio, bonorum, & malorum post hanc vitam, probatur de præteritis

cognitio diuina; ignota enim transacta opera, nec premio, nec pena affici posse euidensissimum est. Secundo respondet: admissio antecedentis cognitionis diuinæ de præteritis, negando consequentiam cognitionis de futuris: quia præterita, licet actu non sint, neque eorum in se determinatio; fuerunt tamen: ac p. oinde pro tunc, quo de præteritis fuerunt cognita à Deo sunt, esset autem potentia, non obiecti defectus à semel cognitorum scientia deficere. Contra tamen est: quia si actualis absoluta existentia, & determinatio contingentis necessaria est, ut actu determinet cognitionem obiecti contingentis, quod iam præteritis defectus erit, cum actu absolute non est, neque eius determinatio, non autem potentia; si autem necessaria non est actualis illa determinatio, & existentia contingentis, sed satis est, ut pro duratione alia non præteritis, & actuali sit, ut ad illud cognitio terminetur, id æque competit futuro, atque præterito contingenti: quare æque vitæque, vel neutram poterit terminare diuinam cognitionem. Adde æquam cognoscens, & potentia imperfectionem argui cognoscenti aliquando cognitione carere, atque carere cognitione, aliquando etiam cogniti.

3. Quod autem fuerit existentia, & determinatio contingentis præteriti, nihil magis, & existentia, & determinationis eius absolute ponit actu, & de præteriti, quam futuri, nihilque minus existentia, & determinationis in se contingentis futuri supponit naturam, & quasi causalitatem cognitio actualis, & præteritis illius, quam cognitio præteritis, & actualis de contingentis præterito: utriusque enim actualis cognitio præteritis eius existentiam, & determinationem causæ suæ, & potentia indifferentis per ipsam propria cuiuslibet duratione supponit: neutraque actu, & de præteriti illam ponit. Quod autem contingens futurum ponendum, & determinandum nunc dicatur; præteritum vero, positum iam, & determinatum ordine durationis ita dicuntur, non in ordine naturæ, & causalitatis: quo tam supponitur existentia absolute contingentis, & determinatio potentia, & causæ indifferentis per ipsam pro sua duratione, quam præteritis contingentis, cuiusque causæ pro sua: nullum enim contingens absolute futurum est, cuius absoluta existentia, & determinatio per ipsam suæ causæ indifferentis pro sua duratione non sit. Accedit, quod q. 4. certam. 2. à num. 3. dicebamus: durationem, qua Deus cognoscit, actuique suos exercet, esse æternitatem omnino simplicem, atque indiuisibilem, siue totam simul durationem, qua, cum Deus, tum diuina omnia, & singula durant, & cuius respectu æque coexistent, & quæ futura, & quæ præterita respectu temporariae nostre durationis sunt; imo, & utraque, æque æque præteritis: nam respectu æternitatis indiuisibilis Dei, quæ tota omnibus, & singulis creatis durationibus, & imaginariis successibus, earumque partibus, & indiuisibilibus, etiam singulis, & omnibus coexistit, nihil transit, nihilque futurum est: quare neque respectu sui præteriti aliquid, aut futurum cognoscit. Atque ex hoc rationem reddit Anselmus Dialog. de casu diaboli c. 21. sub init. cur à Deo non autem ab Angelis futura contingentia naturaliter prænotantur.

4. Quarta demonstratio: quia Deus cognoscit contingentia præterita, & quæ actu sunt de præteritis, saltem quando de præteritis, & actu sunt: v.g. hodie ne Angelis, dæmonibus, imo, & rudibus hominibus etiam minus sapiens sit, magisque ignorans: secundo, quia alias rerum omnium gubernator Deus eis providere, non potest, si euentus hos omnino ignoraret: siquidem ex eo, quod ij euentus, vel oppositi concurrant, & cum causis secundis concurrant erit. Vel ergo, quod nunc de præteritis contingentibus, ac libere à creaturis est, nunc solum ac primum nouit Deus, vel ex æternitate. Si hoc secundum habetur demonstrationis intentum: nimirum Deum, antequam de præteritis sint, imo tota æternitate, antequam essent futura contingentia prænotasse. Si autem, nunc primum ea nouit, cum antea ea minime nosset: sed ignorasset: ergo mutatur de non sciente in scientem hæc obiecta. Cumque scientiam sequi debeant decreta ad vniuersi prouidentiam, & gubernationem, nonnulli ex eorum contingentium cognitione oriunda, denuo etiam in tempore concipit Deus decreta, quæ tota æternitate non habuit: inde & in decretis

tionem suscipiet, quæ à non decernente ad decernentem denuo in tempore transeat. Rursus, cum contingens transiit, & præteritum absolute non sit, æque pure futurum non est, tam eius scientia, quam decretum illud supponens cum eo transibunt, æritque utrumque absolute in Deo defectibile, ac subinde Deus à scientie contingens, ac decernente ex eius absolute scientia in non scientem, ac non decernentem mutabilis. Accedit demum Deum esse purum actum, nec posse esse in potentia ad actum aliquem suum, ut fuisset antea tota æternitate, si contingens, quod nunc primo est, nunc etiam primo cognosceret, & decretum nunc primo conciperet.

Respondent Herize supra, & docti Recentiores, non esse demonstrabile ratione pure naturali Deum non posse incipere denuo in tempore cognoscere contingens, quod nunc primum absolute est, ac proinde nunc primum est verum absolute, & cognoscibile obiective, ut posset Eternus respondere, neque enim Dei immutabilitas euidens naturæ lumine est; sed solum ex fide, ac proinde fides solum convincit de se. Addit Herize iuxta suam Valqui, & Arubalis, ac aliorum sententiam de confirmatione decreti, ac scientiæ liberæ Dei per extrinsecam comotam, nihil scientiæ, aut decreti liberi Dei intrinsecum, & perfectum ipsius incipere in tempore: neque proinde in illa intrinseca perfectione Deum mutari, aut denuo acquirere illam: tum, quia, quod denuo advenit certum comotum est: tum, quia scire, quod scibile non est, perfectio esse non potest, cum sit potius cunctata, & prolixo aperta repugnantia, in primis satis cunctata nostræ conclusionis erit, si certo & infallibiliter ex fidei principiis evincatur. Secundo: quod ait Herize quod extrinseca comotata, ipsa intrinsecum scientiæ, & voluntatis liberæ, & vitalis diuine constituent, euidens est falsum: ut controu. 4. de libertate decretorum agentes ostendimus.

Si autem constituent liberos illos actus extrinsecos tanquam termini connotationis intrinsecæ actibus liberis, præter alias difficultates, non soluitur difficultas. Nam illa connotatio intrinseca Dei, vel potest esse absque actuali absolute existentia de præsentis contingens pure futuri: vel non? si nequit esse absque illa: iam in tempore incipit aliquid intrinsecum Deo, ac proinde quoad intrinsecum mutabitur: si potest esse absolute sine illa cognosceret, & decerneret ab æterno futura contingentia Deus, & eorum scientia decerneret, ut contendimus. Secundo: cum constitutio hæc actuum liberorum Dei ab Herize, etiam postis fidei principiis, adstruatur, inquiri: an ex ea probabiliter saluetur immutabilitas Dei, quoad intrinsecum, quæ solum est de fide, vel non saluetur: si saluetur et fide adhuc quod scientia, & decreta Dei in tempore non incipiunt, ac proinde quod Deus mutari intrinsecus, quoad illas etiam, nequeat, certo concludetur pro scientia contingentium, & decreti in tempore incipientibus: si non saluetur probabiliter, erit solutio inde petita improbabili: quare ex immutabilitate Dei in suis actibus, etiam liberis, demonstratio tenebit. Denique ex demonstrationibus secunda, & tertia veritatis, & cognoscibilitatis obiecti futuri contingens, ipsam intrinsecam euidens confirmatur solutiones omnes præsentis demonstrationi ab Herize, & doctis Recentioribus adhibita: quæ in opposito principio, ut patet, male fundantur.

Obiectionibus fiet satis q. 7. propiori sede: solum respondeo hic: Dignum Thomam, & Philosophos asserere sepe, esse, ut verum conuenit, unde inferunt aduersarij, id quod actus non est, sicut absolute non est actus, non esse absolute verum, seu cognoscibile obiective: cæterum verum conuenit cum ente non est veritas obiectiva, sed positiva soliditas essendi absque qua plura veritatem obiectivam, & cognoscibilitatem habent, ut patet in negationibus, & entibus rationis, quæ cognoscibilia, & vera obiectiva sunt: quare, sicut futura non habent veritatem cum ente conuenientem, seu positivam essendi soliditatem nisi quando actus sunt, obiectivam tamen cognoscibilitatem, & veritatem, quam habent ea etiam, quæ nunquam sunt, esse possunt, habebunt. Insuper idem Sanctus Thomas dum ait in 1. d. 38. ad 2. *Futura contingenti non est determinate verum antequam* Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tom. 1.

fiat, quia non habet causam determinatam: sed dum est in actu est determinate verum: nihil contra nos docet, illud quippe antequam non significat antecessionem temporis, sed naturæ, & causalitatis: dum scilicet est in potentia suæ causæ, id quod satis expressit Sanctus Doctor termino illo quem opposuit. Sed dum est in actu, qui respondet termino est in potentia, quem illo adverbio antequam fiat explicauit. Deinde idem ratione subiuncta explicuit: quia non habet causam determinatam, quod non ad prioritatem, & posterioritatem durationis, sed naturæ, & causalitatis spectat, locumque in contingentibus actu existentibus de præsentis habet, quæ nec de præsentis causam determinatam ad eorum esse habent: & tamen quia in se in actu, nec solum in potentia, sunt, quia in actu sunt, determinate sunt pro hac duratione de præsentis: id quod etiam habent futura, & præterita, contingentia suis quæque durationibus, quibus in actu fuerit, vel erunt: ut diximus certam. a. & de se patet.

QVÆSTIO VI.

An contingentium futurorum cognitio propria Dei sit?

STENDIMVS hæc futurorum contingentium scientiæ Deo competere: nunc vero an ita ad Deum pertineat, ut nulli alteri, nisi ex eius dispensatione, & reuelatione possit competere: ac proinde, ita in Dei propriis eorum præscientia numeretur, ut iure naturæ suæ nulli alteri sue Angelo, sue homini competat quæritur: loquimur autem de scientia, siue præscientia certa, & infallibili: quia nos etiam late sumptam scientiam pro opinatiua coniecturali, & moraliter certa de illis, futurorum contingentium scientiam habere posse indubitatum est.

CERTAMEN I.

Certam futurorum contingentium scientiam in proprio Dei censu esse auctoritate probatur.

1. Hæc in egregiam nauauit operam noster Ruiz d. 22. a. sect. 3. Primum testimonium est Eccles. 7. *quis ei poterit indicare quid post eum futurum sub sole sit?* Ad quæ Olympiodorus. Hæc auctoritas omnem funditus euerit diuinandi superstitionem. Nullus enim mortalium certam futurorum scientiam consequi potest. Itai. 41. *Annuntiate quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dy estis vos: & infra: quis annuntians ab exordio, ut dicamus insus es?* Ad quæ Hieron. ubi Apollo Delphicus, & Loxias, Deliusque, & clarus, & cætera idola futurorum scientiam pollicentia &c. cur de Christo nihil potuerunt predicere, nihil de Apostolis eius, nihil de ruinis, & abolitione templorum? si ergo suum interitum non potuerunt predicere, quomodo aliena, vel mala, vel bona potuerunt annuntiare? quod si aliquis dixerit multa ab idolis esse prædicta: hoc sciendum: quod semper mendacium iunxerint veritati: & sic sententias temperant, ut, seu boni, seu mali quid accidisset utrumque posset intelligi. Vt est illud Pyrrhi Regis Epirotarum. Aio te Eacida Romanos vincere posse: & Cressi: Cressus transgressus Halim maxima regna perdet.

2. Pergit infra Itai. capite eodem: *Quis annuntians ab exordio, ut sciamus, & a principio, ut dicamus insus es?* non est neque annuntians neque predicens? Ad quæ ita interpretatur Hieronymus: quæ ego iuxta consuetudinem prophetalem scisse me dico: quasi iam præterita sunt, vel (iuxta Symmachum) futura polliceor, nullius demonum, & idolorum posse predicere: & Cyrill. Alex. 4. in